

E E S S Ö N A

Siinsesse raamatusse on koondatud tekstinäited, mis aitavad ilmestada käsi-raamatu „Regivärsist netinaljadeni“ ülevaateid. Kogumik vahendab rahvaluulet selle mitmekesisuses, tutvustades nii meie talupoegadest esivanemate pärimust kui ka tänapäeval tavalisi folkloorinähtusi.

Nii nagu folklooritekstide esitajad – lauljad, jutustajad ja pillimehed –, on ka selle raamatu koostajad vahendajateks, kes on teinud oma valiku traditsioonist. On eelistatud tüüpilisi, teatud piirkonnas iseloomulikke näiteid, kuid vajadusel on ära toodud ka haruldasemaid tekste. Loomulikult ei saa valik olla ammendav ülevaade kogu eesti folkloorist, vaid toetub osalejate endi välitööde ja arhiivimaterjalise tuhlamise kogemustele. Nii nagu folklooripala on oma esitaja nägu, nii sõltuvad ka siia valitud tekstid kõigi vahendajate suhtest pärimuses.

Minevikus tehtud ajaloolise rahvaluule helisalvestused ja üleskirjutused, aga ka mitmed uuemad näited pärinevad Eesti Kirjandusmuuseumi Eesti Rahvaluule Arhiivist. Tänapäeval esitatud rahvamuusikat on valitud ka Eestis välja antud või esitajatele endile kuuluvatelt salvestustelt. Lisaks on mõned näited pärit trükistest, mõned aga salvestatudki käesoleva plaadi tarbeks. Andmed kasutatud allikate kohta on ära toodud iga pala järel. Arhiivimaterjalide avaldamiseks on olemas kokkulepe Eesti Rahvaluule Arhiiviga, muu materjali puhul load autori(te)lt ja esitaja(te)lt.

Raamatu koostamine toimus kahes jaos. Kõigepealt valisid raamatu „Regivärsist netinaljadeni“ autorid oma teemade juurde näitetekste. Antoloogia toimetajad täiendasid valikut omalt poolt ning püüdsid vormida esitatud materjali tervikuks. Seega loodetakse, et sinne tekstivalimik ja CD täiendavad teoreetilisi käsitlusi, kuid võimaldavad ka omaette lugemist-kuulamist. Sel eesmärgil on CD-l esitatud jututekstide litereeringuid vähesel määral kärbitud, jättes välja suulisele kõnele iseloomulikud jutustajate sõnakordused ja pooleli jäävad mõttearendused. Mõningatest pikematest muusikapaladest on ära toodud ainult algusosa, et mahutada plaadile võimalikult palju eri viiside ja esitusstiilide näiteid.

Raamat on jagatud žanritunnuste järgi kolme ossa – laulud, lühivormid ja jutud. Laulud (vastutav koostaja Taive Särg) on rühmitatud vastavalt eesti folkloristika traditsioonile tekstide vormi järgi, mis peegeldab arvatavasti ka laulude tekkimisaega. Lühivormid (vastutav koostaja Arvo Krikmann) on esitatud lähtuvalt tekstide süntaktilisest struktuurist. Rahvajuttude ning netipärimust puudutav osa (vastutav koostaja Risto Järv) on liigendatud sisuliselt haakuvate gruppidega, muinasjutud esitatud klassikalises Aarne-Thompsoni tüübikataloogi järjestuses.

Antoloogia keskseks ühikuks on nummerdatud pala, mille alla on koondatud ühelt kirjapanijalt/esitajalt üles kirjutatud või lindistatud samateemalised tekstid. Iga pala järele on märgitud viide selle pärinemiskohale. Kui tegemist on arhiivimaterjaliga, siis on kirjas traditsioonilise lühendi kujul viide Eesti Rahvaluule Arhiivi vastavale kogule, sellele järgneb esitaja elukoht, üleskirjutaja või salvestaja nimi, esitaja nimi ja vanus (või sünniaasta) ning sulgudes kogumisaasta. Helinäidete tekstide puhul on lisatud ka litereerija ning litereeringu aasta. Kuna antoloogia üheks eesmärgiks on ka mitmete asjatundlikult koostatud kogumike juurde juhatamine, on trükistes või plaatidel varem avaldatud materjalide juurde märgitud nende ilmumisandmed. Kui rahvamuusika tänapäevased esitajad lähtusid (õppimisel või töötlemisel) arhiveeritud pala(de)st, siis on võimaluse korral lisatud ka viide nende kasutatud allika(te)le.

Raamatu lauluosa on toimetanud Taive Särg, lühivormide ja juttude osa Risto Järv. Toimetajate tänu kuulub mitmetele kolleegidele, kes on raamatu valmimisel abiks olnud. Setu tekstid ning enamiku võrumurdelistest tekstidest vaatas läbi ja redigeeris Paul Hagu, mujalt Eestist pärit tekstid Kadri Tamm. Varem dešifreerimata helisalvestused on litereerinud ja noodistanud toimetajad ning Krista Sildoja ja Edna Tuvi (laulud) ja Mairi Kaasik (jutud). Lisaks mainitule tahaksime tänada suure abi eest Helen Kõmmust, Merili Metsvahit, Janika Orast, Jaan Tamme, Ülo Valku ja folkloorirühma „Väike Hellero“.